

Pintea László
ROMOS ÉPÜLETBEN

Nyárfák sorakoztak a düledező kőkerítés mellett, göcsörtös ágaik mögött áttetsző felhők vonultak a nyugati égbolt felé; bolyhos levelek árnyékolták a tisztást, melynek kavicsos felszínén foltokban sárgult ki az elhanyagolt gyepp. Szürke sávok szegélyezték a bokrok alját, vastag gyökerek kígyóztak egy gödör körül, melyben korhadtt ágak, száraz virágszárak heverték; a horpadás szélein túlbujánzott a vastag szárú gaz, lonc futott a földig hajló lapulevelekre. Belülről fakadó zöldes fényt árasztottak az árnyas zugot kedvelő páfrányok, kék potrohú legyek dongták körül a tövek közé hullott gyümölcsöt. A kert végében omladozó oszlopconkok magasodtak a bokrok fölé, a faragott kövek mitikus jelleget kölcsönöztek a helynek. Futónövények indái kapaszkodtak az ingatag falakra, csavart szárú virágok függönye takarta a hézagokat; csíkos gyíkok sütkéreztek a felforrósodott párkányokon, cikázva tűntek el a téglatormelék között, ha rájuk vetült fakó árnyékom. Révedezve szemléltem az egykori építmény maradványait, kövekbe vésett jeleket tapintva, büszkévé tett a felismerés, hogy abban a pillanatban én vagyok a csodák birodalmának egyetlen szemtanúja, bennem tudatosul a látvány nagyszerűsége. Hihetetlennek tűnt az élmény, igazolásra volt szükségem, egyértelmű bizonyosságra, ami megóv a gyanakvó kételytől. Parfümös üveget találtam az avarban, izgatottan dugtam zsebemre. Szerencsém mértékéről képzeletem a félhomályos kert csendjében; ámulás közben, kíváncsi kérdésekkel illettem titokzatos pártfogómat, egyértelmű igazságot, talányos utalást, folytatás ígértét reméltem válaszában. Rozsdás szegeket kerülgetve lépkedtem a korhadtt deszkák között, egy tarka macska csodálkozva meresztette rám zöld szemeit, rég nem látott hozzám hasonló kíváncsiskodót; lustán emelkedett fel, lábai megfeszültek, hátát görbítve nyújtózott, majd kecsesen surrant át a bokrok ágai alatt, magas fűben tűnt el a szemem elől; laza mozdulatai előkelő hölgyek méltóságára emlékeztettek. Talpam alatt ropogó kavics hangja, egymáshoz illesztett kövek látványa döböntett az igazságra, hogy a lugas elhanyagoltsága nem mulasztás

következménye, egykori gazdája tudatosan döntött a vadság látszata mellett.

Ezüstfenyő bólogató ágai mögött vettem észre a lapos tetejű ház omladozó sarkát, bokrok ágait félrehajtva tűnt fel a ferdén csüngő csatorna és az oldalára billent, foghíjas kémény. A pusztulás mértéke keltette fel az érdeklődésemet. Nyíratlan bokrok sűrűjéből kilépve, váratlanul bukkant fel a romos épület, aminek ablakai köré vadszőlő indái fontak zöld levélkoszorút. Elszáradt ágak árnyéka bonyolult mintázatot vetített a málló vakolatú falra, mely remegő alakzattá torzult az erősödő szélben. A hanyatlás ellenére, régmúlt idők gazdagságát hirdették a gondosan faragott sarokkövek és a bejárat fölött díszelgő nemesi címer, mely páncélos lovagot és hosszú lábú madarat ábrázolt. Nektárt gyűjtő méhek suhantak el mellettem, legyek zümmögtek, dongva köröztek izzadó arcom fölött. Óvatos léptekkel osontam az egyik földszinti ablakhoz, szememet összehúzva vizsgáltam a törött üvegeken átszűrődő fényt, ahogy színes pászmákban csillogott a repedések élei körül. Téglatörmeléket kerülgetve lépkedtem tovább, keret nélküli ablaknyíláson lestem be az egyik elhagyatott szobába. Korhadó gerendák, düledező állványzatok, saját súlyuk alatt roskadozó lépcsők, foszladozó pókhálók fátyolcafatai között kalandozott a tekintetem. A hézagos padlón foltokat vetett a fény, közvetlenül az ablak mögött óriási lepkék árnyéka remegett egy fotel támláján. A falakat borító tapéta valamikor sárga lehetett, de az idők során színehagyott térképpé fakult, lapos hólyagok borították kunkorodó széléit. Az erősödő szél szomorúan suttogott a félig nyitott ajtó előtt, majd tanácstalanul osont tova, hogy lépcsőházak és folyosók útvesztőiben elmúlt idők talányaival ismerkedjen. Nem értettem a pusztulás okait, csalódást és sajnálatot egyszerre éreztem; végzetes bűnnek, felelőtlen mulasztásnak, érték felesleges herdálásának véltem a hanyagságot. Egy szorgalmas parasztember élete végéig se gyűjti össze a bútorokat, becses holmikat, melyek a ház egyetlen szobájában mentek tönkre, váltak az enyészet martalékává.

Korhadó lépcsőkön kapaszkodtam fel az emeletre, pókok szőtték hálóiikat a kovácsoltvas korlát cirádái között; a faragott oszlopok alatt üresen csengtek lépteim. Szűk folyosón tévelyegtem, lábam alatt recsegve hajladozott a padló, bizonytalanul imbolygó ajtókat nyitva tettem fel kérdéseimet, küszöböket átlépve vártam a hiteles válaszra.

Omladozó falakat burkolt a homály, a sötétebb szakaszokon remegve mosódott össze a festés mintázata. A valaha vörös futószőnyeg színe teljesen megfakult, talpammal éreztem a szövés erezetét. Pókhálók kusza szövevénye között legyek röpködtek zümmögve, barna gombatelepek tenyésztek a beázásoktól korhadt deszkákon. Az enyhe szellő a dohos zugokba is becsempészte a kinti illatokat, a sarki szobában a lebegő porsemek szúnyograjként kavarogtak a rézsütös fényben. Halomba gyűlt száraz leveleket mozdított meg a huzat, kígyóként tekergőztek a lyukas padlón, a hajlatokban is folytatták örvénylő mozgásukat.

A torony alatti teremben tompán világított a kandalló repedezett márványburkolata, vastag porréteg fedte a roskatag bútorokat, bárhova nyúltam, jelként árulkodott izzadó kezem nyoma. Fontoskodó tücsök zenélt a korhadó küszöb alatt, az ismétlődő dallam a falakból szűrődő neszekre, a szüette deszkák érthetetlen suttogására terelte a figyelmet; hallgatóság közben az egykori lakók közelségére, körülményeik ismeretére vágytam, létezésük bizonyosságára áhítoztam; csodára, kérdéseimre válaszoló hangra vártam. Egykori történetek folytonosságát, ok nélkül bekövetkező változásokat idéztek az ütemesen ismétlődő nyikorgások, fakult emlékekkel teltek meg az egymásba nyíló szobák. Vigasztaló látomások kötötték le figyelmemet, értelmén túli dolgok szépsége ámitott, egyfajta varázslatba feledkezve, talányos megfejtésen töprengtem, belső tartalom, ami rejtett módon utal a megoldásra. Ismeretlen arcok jelentek meg előttem, élő alakok népesítették be a rendelkezésre álló teret, hogy ott folytassák titokzatos mozdulataikat, ahol különös hatásoknak engedelmességgel, váratlanul hagyták abba.

Én voltam, aki értelmet adott az egykor létezőknek, képzeletem töltötte ki az áttetsző ürességet, rajtam kívül senki nem érzékelte a kiteljesedés folyamatát; ebben a végtelen kavargásban megjelenési formák érvénytelenítették az előzőeket, hogy tökéletes módon újuljanak meg. Csipkéből áradó illatokról, selyembe öltözött hölgyekről képzelegtem, akik színes napernyőket forgatva, szélben hajladozó fák között suhannak. Távolabb, szűrt fényben, ködösen elmosódó férfiak nyereséges üzletről, tőzsdén vásárolt részvényekről, hasznot hozó befektetésekről beszélgetnek. Fiatal lányok az esti bálra készülve zsibognak az emeleti folyosókon. Társaik tükrökkel borított termekben várakoznak, parányi könyvekbe írják a táncrendet, titokzatos ábrákkal jelölik a

fiatalemberek neveit. Egymást követve szólalnak meg a hangszerek, legyezők zizzennek, lágy dallamok ritmusára parányi cipellők suhannak a tükröződő parketten. Libériás inasok, egyenruhás pincérek szolgálják fel a jeges hűsítőt, később pezsgősüveg durran, habzó ital csurran a gondosan fényezett ezüsttálcákra. Röpke pillantások, lágy érintések, suttogott ígéretetek követik egymást; vágyakozó hangok, becéző szavak töltik meg a homályos szobákat. Selyemszoknyák suhogása, fogadásokat kötő erélyes férfihangok, fogak között sziszegett sértések, párbaj időpontjának kijelölése, idegesen horkantó lovak. Hajnalban ér véget a bál, szobáikban pihennek a kimerült fiatalok. A holdfénnel átítatott üres teremben nyikorogva tárulnak az ajtók, titokzatosan villannak a nyitva felejtett ablakok üvegei, halkan csendülnek a kristálypoharak, váratlanul sír fel a zongora, maguktól pendülnek a székek támasztott hangszerek húrjai. Éjszakai madarak telepszene a fák alsó ágaira, fejüket oldalra billentve hallgatják a falakból szűrődő dallamokat, szemlélik a tükrök által vetített képeket. Bokrok között osonó rókák, rejtélyes eseményekről, sötétben várakozó emberek örömről, bánatáról képzelegnek, önfeledt fiatalokról, akik egy időn kívüli, álmodott világban, féltve őrzött emlékek tartozékaiként léteznek csupán. Délután fáradt szolgálók hordják a ruhákkal zsúfolt ládákat, kellemetlen szagú segédek szíjakkal rögzítik a nehéz csomagokat. Fogadkozva oszlik a vendégsereg, szivarfüstbe burkolódzó apák már a következő bál részleteit tárgyalják, fehér kesztyűs hölgyek mosolyogva intenek egymásnak, izgalomtól felhevült fiatalok titkos jelekkel vallanak érzelmeikről; maradandó élményekkel, elégedetten távozik a vendégsereg. Kavicsos úton suhanó hintók előzik egymást a nyári éjszakában, fáradtságtól ingerült kocsisok ostort pattogatva sürgetik izzadságtól csillanó lovaikat...

Sárgult papírlapokon kerestem az egykori bálozók neveit, csipkézett szegélyű levelek titkait kutattam; sajnos csak a kopott bútorok, a molyrágta huzatok ismerték az elmosódott betűk, összekuszálódott jelek értelmét. Újszerű dolgok ismeretére vágytam, felelősséget szerettem volna vállalni a kallódó értékben rejlő minőségért, bonyolult fogalmakért, amelyek jelentőségét váratlanul fogtam fel. Billegő lábú széket kerülgetve értettem meg, hogy az elmúlt világ azért tűnik pótolhatatlannak, mert ezekben az átmeneti időkben minden nemes és magasztos rejtve marad; hiányuk miatt torzulnak az eszmék, válnak silányabbá annál, aminek lenniük rendeltetett; miattuk oldódik nehe-

zen a titok, tűnik megfejthetetlennek a talány. Események sokasága végződik ésszerűtlenül, pedig fontos lenne, hogy megértsem beteljesedésük feltételeit. Zavaros történések sorozata a múlt, amelyek véletlenszerűen illeszkednek egymáshoz, rejtélyes módon hatnak a jelen valóságára. Tanulságuk túl bonyolult egy magamfajta kamasz számára, valahogy mégis fontosak, támpontot jelentenek a bizonytalanságban...

Egyre ritkábban mutatkozott a nap, akkor is fénytelenül; áttetsző, füstszerű felhők úsztak az égen, vészjósló pára terjengett a bokrok között, ami a nyári zápor egyértelmű előjele. Hirtelen változtak a színek árnyalatai, magasan a fák koronái fölött zúgva tört előre a szél, tépte, cibálta a leveleket, kavargva terelte őket a magasba. Bánatát panasolta a kert, korhadt ágak pattantak, hervadt virágok egyszerre hullatták el fonnyadt szirmaikat. Lustán hömpölygő dörgések kísérték a távoli villanásokat, elkésett varjúcsapat szárnyzuhogtatva húzott el az erdő felé. Törött virágcserep mellett tűnt fel a macska, hízelegve került meg, hogy egy beomlott pinceablakban tűnjön el megint. Váratlanul villant meg az ég, remegve válaszolt a föld, mély lélegzetet vett a kert, hirtelen kezdett esni az eső; hatalmas cseppek mosták az ösvény lapos köveit, nedves levelek susogva ismételték a szél üzenetét. Rohanva közeledtem a bejárati ajtó felé. A lyukas csatornából nyomasztó egyhangúsággal hullottak a vízcseppek, hogy széles lapulevélen porladjanak szét. Szokatlan neszek szűrődtek ki a szobákból, mintha halk sóhajokat ismételtettek volna a salétromos falak. A lépcsőházban kavargó szél zúgva harsogta túl a belső zörejeket, hangjában volt valami sürgető. Idegesítően nyikordult egy emeleti ajtó, ablak csapódott, falról leszakadt repkényszál suhogott a szélben. Sáskahad zizegésére hasonlított az eső hangja, tűnődve néztem a kinti villanásokat, saját házunkra, aggódó szüleimre gondoltam; szívszorító pillanatok követték egymást, iszonyúan bántam könnyelműségemet.

Váratlanul csapódott ki az ablak, megsárgult újság zizegve repült a zuhogó záporban, hogy az ezüstoffenyő ágain akadjon fent. Újabb gerendák roppantak, cserepek zuhantak a mélybe, recsegve dőlt oldalra a rogyadozó kémény; szárnyak verdestek a padlástérben, egerek futkároztak a fal üregeiben. A rozsdás csatorna ütemesen csöpögött, ismétlődő neszekkel egészítette ki a vihar üzenetét. Sáros esőlé folyt végig a falakon, formátlan tócsákban gyűlt össze a vakolattól hóka víz. Különös ritmusba olvadtak össze az esőcseppek neszezései, fátyolos

hangok újabb veszteségről suttogtak; az egyik szélső ablakban váratlanul pattant meg egy üveg, a repedt felületen mintha kinyújtott kéz tükröződött volna. Torz árnyak vetültek a falakra, hogy tévelygő halandót, kíváncsi gyereket ijesztgessenek; remegve húzódtam egy billegő lábú szekrény mögé, fázósan kuporodtam össze, amikor meglazult cserép zuhant a bejárati lépcsőre.

Hirtelen állt el az eső, virágillat áradt a tető hézagain. A szürkület ezüsttel vont be az ablakok törött üvegét, a falak mohón szippantották magukba a maradék világosságot. Mintha tó mélyén gyúltak volna ki a fények, szentjánosbogarak izzottak a halványan derengő levegőben, aranypontokként cikáztak a bokrok fölött, titokzatos jelekkel üzentek. Hullámverésszerű hangok mosták el a határvonalakat, valahol az oszlopcsonkok között madarak neszezése törte meg az elhagyott kert csendjét. Csepegő eresz alatt léptem ki a romos házból; kékes mozdulatlanság vett körül, rétegződő pára fölött elmosódva lebegett egy felhőfoszlány. Alkonyi homályban hajladoztak a fák, az erősödő szél kísértetiesen libbentette az ágak között megtelepedő ködfátylat; fanyar illatok keveredtek az ázott por szagával. A déli égbolton csipkeszerűen ragyogtak a csillagok, rőt fénnel világították meg a fogyóban lévő holdat. Zümmögő tücsökzene ritmusára indultam útnak; a pocsolyákban tükröződő eget csodálva jelentősen enyhültek nyomasztó érzéseim.

Arc, 2016